लगानी व्यवस्थापन (पोर्टफोलियो म्यानेजमेन्ट) सम्बन्धी निर्देशिका, २०६७

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११८ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल धितोपत्र बोर्डले यो निर्देशिका बनाई लागु गरेको छ।

परिच्छेद : १
संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस निर्देशिकाको नाम "लगानी व्यवस्थापन (पोर्टफोलियो म्यानेजमेन्ट) निर्देशिका, २०६७" रहेको छ ।

(२) यो निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : बिषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा;

(क) "अनुमतिपत्र" भन्नाले बोर्डबाट लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्न पाउने गरी प्रदान गरीएको अनुमति पत्र सम्झनुपर्छ ।

(ख) "ऐन" भन्नाले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ सम्झनुपर्छ ।

(ग) "कम्पनी" भन्नाले कम्पनी ऐन, २०६३ बमोजिम संस्थापित कम्पनी सम्झनुपर्छ ।

(घ) "बोर्ड" भन्नाले ऐनको दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल धितोपत्र बोर्ड सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "नियमावली" भन्नाले धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०६४ सम्झनुपर्छ ।

(च) "लगानी व्यवस्थापक" भन्नाले अनुमतिपत्र प्राप्त लगानी व्यवस्थापन गर्ने धितोपत्र व्यवसायी सम्झनुपर्छ ।

(छ) "मुद्रा बजार उपकरण" भन्नाले एक बर्ष भन्दा कम अवधि रहेका कमर्शियल पेपर, ट्रेजरी बिल, सरकारी ऋणपत्र, सर्टिफिकेट अफ डिपोजिट तथा नेपाल राष्ट्र बैंकले समय समयमा मुद्रा बजार उपकरण भनी तोकिदिएको अन्य उपकरणलाई समेत सम्झनुपर्छ ।

(ज) "स्वेच्छिक (डिस्क्रिशनरी) लगानी व्यवस्थापन सेवा" भन्नाले ग्राहकको तर्फबाट लगानी व्यवस्थापकले पूर्ण स्वतन्त्रतामा आफ्नो स्वविवेकको प्रयोग गरेर खरिद वा बिक्री लगायत करारमा उल्लेखित सबै कार्य गर्ने गरी लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको खाता संचालन गर्न सक्ने गरी गरिएको लगानी व्यवस्थापन कार्य सम्झनुपर्छ ।

(झ) "गैर स्वेच्छिक (नन डिस्क्रिशनरी) लगानी व्यवस्थापन सेवा" भन्नाले ग्राहकको आदेश बमोजिम मात्र खरिद बिक्री गरी लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको खाता संचालन गर्न नसक्ने गरी गरिने लगानी व्यवस्थापन कार्य सम्झनुपर्छ ।

(ञ) "ग्यारेन्टी लगानी व्यवस्थापन" भन्नाले ग्राहकले लगानी व्यवस्थापक संग सम्झौता गरी गरेको लगानीमा लगानी व्यवस्थापकले प्रतिफलको निश्चितता (ग्यारेन्टी) गरिएको लगानी व्यवस्थापन सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२
लगानी व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार

३. **लगानी व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार**: (१) लगानी व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य तथा अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) ग्राहकहरुको लगानी व्यवस्थापन गर्ने,

(ख) लगानी व्यवस्थापनका लागि ग्राहकसँग करार गर्ने र ग्राहक खाता खोल्ने,

(ग) करार बमोजिम ग्राहकका लागि संगठित संस्थाको धितोपत्र तथा मुद्रा बजारका अन्य उपकरणहरु खरिद बिक्री गर्ने र खरिद विक्री अनुसार भुक्तानी लिने दिने कार्य गर्ने,

(घ) ग्राहकको लगानीको निर्णय सहज बनाउन सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको वित्तीय विश्लेषण गरी सम्बन्धित ग्राहकलाई जानकारी उपलव्ध गराउने,

(ङ) ग्राहकका लागि खरिद बिक्री सम्बन्धमा परामर्श सेवा प्रदान गर्ने,

(च) आफ्ना ग्राहकको लगानीका क्षेत्रहरु र लगानीको अद्यावधिक अवस्थाबारे नियमित रुपमा सम्बन्धित ग्राहकलाई जानकारी दिने,

(छ) ग्राहकको रकमको नाफा मुलक लगानीका क्षेत्र पहिचान गर्न गहन अध्ययन अनुसन्धान पद्धती विकास गर्ने,

(ज ग्राहकको नाममा रहेका धितोपत्रहरुलाई सुरक्षित तरीकाबाट आफ्नो जिम्मामा राख्ने,

(झ) ग्राहकहरुको शेयर रहेका कम्पनीको वार्षिक साधारण सभा वा विशेष साधारण सभा वा ग्राहकहरुसंग सम्बन्धित अन्य कुनै सूचनाहरु भएमा सोको जानकारी सम्बन्धित ग्राहकलाई दिने,

(ञ) ग्राहकको बोनस शेयर वा लाभांश लिनुपर्ने भएमा सम्बन्धित कम्पनीबाट संकलन गरीदिने,

(ट) ग्राहकहरुसंग सम्बन्धित कम्पनीहरुबाट हकप्रद शेयर निष्काशन हुने भएमा सम्बन्धित ग्राहकलाई सूचना दिने र निजको इच्छा अनुसार सोको व्यवस्थापन गर्ने,

(२) लगानी व्यवस्थापकले गैर आवाशीय नेपाली नागरीकहरु ग्राहक बनाउने भएमा उनीहरुको तर्फबाट बैंक खाता खोल्न तथा सो खाता संचालन गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कुनै स्वीकृति लिनुपर्ने भएमा त्यस्तो स्वीकृती लिएर मात्र कार्य संचालन गर्नु पर्नेछ ।

४. **लगानी व्यवस्थापकले लगानी गर्न सक्ने क्षेत्र:** (१) लगानी व्यवस्थापकले देहाय बमोजिमको क्षेत्रहरुमा लगानी गर्न सक्नेछ:

(क) संगठित संस्थाको सूचिकृत धितोपत्र,

(ख) सार्वजनिक निष्काशन भएका धितोपत्र,

(ग) मुद्रा बजार उपकरण,

(घ) सामूहिक लगानी कोषले जारी गरेको इकाई ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भएदेखि बाहेक लगानी व्यवस्थापकले अन्य क्षेत्रमा लगानी व्यवस्थापन गर्ने भएमा बोर्डमा सो सम्बन्धमा जानकारी दिई बोर्डबाट स्वीकृती प्राप्त गरेर मात्र लगानी व्यवस्थापन शुरु गर्न सक्नेछ ।

५. **लगानी व्यवस्थापन सीमा:** यस निर्देशिकामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको लागी कम्तीमा तीन लाख रुपैयाँको लगानी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

६. **स्वार्थ बाझिएको सम्बन्धमा:** (१) लगानी व्यवस्थापकलाई ग्राहकको तर्फबाट गरीने कुनै कारोवारसँग आफ्नो वा आफ्नो कम्पनी वा कम्पनीका कुनै संस्थापकहरुको स्वार्थ गाँसिएको भएमा त्यस्तो कुराको जानकारी लिखितरुपमा ग्राहकलाई गराउनु पर्नेछ । साथै प्रचलित कानूनले यस्तो स्वार्थ गाँसिएकोमा कारोवार गर्न रोक लगाएको अवस्थामा ग्राहकबाट लिखित स्वीकृति प्राप्त नभई त्यस्तो कारोवार गर्न हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भएता पनि बोर्डले स्वार्थ वाझिएको कारोवारको लागि प्रतिवन्धात्मक व्यवस्था तोक्न सक्नेछ ।

७. **खरिद गर्न नहुने:** (१) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको तर्फबाट धितोपत्र खरिदको आदेश दिंदा ग्राहकको लिखित आदेश भएको अवस्थामा बाहेक आफ्नो संस्थाको वा आफू संग सम्बन्धित रहेको संस्थाको धितोपत्र खरिद गरिदिनु हुदैन ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "आफू सँग सम्बन्धित" भन्नाले सम्बन्धित संस्थाको मुख्य वा सहायक वा साझेदार वा भगिनी संस्था लगायत सो संस्थाको आर्थिक संलग्नता रहेको वा संचालक र कार्यकारी प्रमुखको प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष संलग्नता रहेको भन्ने जनाउँछ ।

(२) लगानी व्यवस्थापकले आफूले प्रत्याभूती गरेका धितोपत्रहरु त्यस्तो प्रत्याभूति सम्बन्धी कार्य सम्पन्न गरेको तीन महिना अवधि व्यतित नभए सम्म त्यस्तो धितोपत्रहरु ग्राहकको लागि खरिद गर्नु हुदैन ।

तर ग्राहकले स्पष्ट रुपमा सोही धितोपत्र खरिद गर्नका लागि आदेश दिएमा त्यस्तो धितोपत्र खरिद गर्न सकिनेछ ।

८. **लगानी व्यवस्थापकका दायित्वहरु**: लगानी व्यवस्थापकका देहाय बमोजिमका दायित्वहरु हुनेछन्:-

(क) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकले तोकेको सीमासम्मको मात्र धितोपत्रको कारोबार गर्नु पर्ने,

(ख) ग्राहकको रकम वा धितोपत्रबाट लगानी व्यवस्थापकले कुनै प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष फाइदा लिन नहुने,

(ग) ग्राहकको तर्फबाट लगानी व्यवस्थापकले कुनै ऋण लिन नहुने,

(घ) ग्राहकबाट लिएको धितोपत्र वा रकम नियमानुसार बाहेक तेश्रो पक्षलाई दिन नहुने,

(ङ) ग्राहकको रकम करारमा उल्लेख भए बमोजिमको धितोपत्र वा मुद्रा बजारको अन्य उपकरणहरुमा मात्र लगानी गर्नु पर्ने,

(च) लगानी व्यवस्थापकले प्रत्येक ग्राहकको लागि धितोपत्र खरिद तथा विक्री कारोवार प्रतिस्पर्धात्मक मूल्यमा गर्नु पर्ने,

(छ) लगानी व्यवस्थापकले प्रत्येक ग्राहकको लागि धितोपत्र खरिद तथा विक्री अलग अलग नै गर्नु पर्ने,

(ज) ग्राहकको रकम लगानी गर्दा बास्तविक कारोवारमा मात्र गर्नु पर्ने,

(झ) लगानी व्यबस्थापकले ग्राहकको तर्फबाट आफ्नो नाममा धितोपत्र राख्न नहुने,

(ञ) ग्राहकबाट लिखित अनुमति प्राप्त भएको अवस्थामा बाहेक ग्राहकको धितोपत्र धितो वा बन्धक राख्न नहुने,

(ट) ग्राहकबाट लिएको रकम करारमा उल्लेख भए बमोजिमको क्षेत्रमा मात्र लगानी गर्नु पर्ने,

(ठ) ग्राहकलाई दिनु पर्ने वा दिन बाँकी रकम करारको अधिनमा रही समयमा नै उपलव्ध गराउनु पर्ने,

(ड) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकसंग कारोवारको सिलसिलामा थाहा पाएको ग्राहकको व्यक्तिगत लगानी क्षमता र अन्य गोपनीय प्रकृतिका सूचना वा जानकारी अन्य पक्षलाई जानकारी गराउन वा त्यस सम्बन्धमा छलफल गर्न नहुने ।

(ढ) ग्राहकको नाममा नामसारी भएका धितोपत्रहरु अभिलेख गर्ने, लाभांस दावा गरी प्राप्त गर्ने, व्याज लगायतका अन्य हक अधिकार प्राप्त गर्न सहयोग गर्नु पर्ने,

(ण) आफ्नो ग्राहकको लागि सही तथा यथार्थ सूचना दिनु पर्ने,

(त) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकसँग लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्झौता गर्नु अघि त्यस्तो लगानीमा निहित जोखिम बारे जानकारी गराउनु पर्ने,

९. **लगानी व्यवस्थापक सम्बन्धी जानकारी दिनुपर्ने**: लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकसंग करार गर्नु पूर्व लगानी व्यवस्थापक कम्पनीको बारेमा ग्राहकले यथेष्ट जानकारी प्राप्त गर्न सक्ने गरी जानकारी प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-३
ग्राहक खाता, करार तथा लगानी सम्बन्धी व्यवस्था

१०. **ग्राहक खाता सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) लगानी व्यवस्थापक मार्फत आफ्नो धितोपत्र लगानी व्यवस्थापन गर्न चाहनेले व्यक्ति भएमा कम्तिमा अनुसूची-१ तथा संस्था भएमा कम्तिमा अनुसूचि-२ मा उल्लेखित विवरणहरु सहित ग्राहक खाता खोल्न लगानी व्यवस्थापक समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा लगानी व्यवस्थापकले निवेदनको जाँचबुझ गरी ग्राहक खाता खोली दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम ग्राहक खाता खोल्नु अघि अनुसूची-३ बमोजिमको विवरण खुलाई करार गर्नुपर्नेछ ।

(४) लगानी व्यवस्थापकले लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रयोग गर्ने करारको ढाँचा बोर्डलाई जानकारी गराएर मात्र लागु गर्नु पर्नेछ र बोर्डले आवश्यक देखेमा यस्तो ढाँचामा सुधार गर्न वा विवरण थप गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(५) उपदफा (२) बमोजिम करार गर्नु अघि लगानी व्यवस्थापनमा हुन सक्ने जोखिम सम्बन्धमा लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकलाई पूर्ण जानकारी दिनुपर्नेछ र त्यस्तो जानकारी ग्राहकले प्राप्त गरेको भन्ने उद्घोषण समेत गराई सो को अभिलेख राख्नुपर्नेछ ।

(६) उपदफा (३) बमोजिम गरिएको करारमा उल्लेखित शर्तहरु ग्राहकले समय समयमा लगानी व्यवस्थापकको सहमतिमा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

(७) करार गरिएको एक वर्ष पूरा भए पछि करार अद्यावधिक गर्नु पर्ने वा नपर्ने सम्बन्धमा ग्राहकले लगानी व्यवस्थापकलाई पहल गर्न सक्नेछ र ग्राहकले त्यस्तो पहल नगरेमा लगानी व्यवस्थापक आफैले पहल गर्न सक्नेछ ।

(८) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकसँग गरिएको करारमा तोकिए बमोजिम कारोवार गर्न असफल भएमा हुने दण्ड सजाय धितोपत्र सम्बन्धी ऐन तथा नियमावलीमा तोके बमोजिम हुनेछ ।

११. **लगानी व्यवस्थापकले प्रदान गर्न सक्ने सेवाहरु:** (१) ग्राहकको लगानी व्यवस्थापन गर्दा लगानी व्यवस्थापकले देहाय बमोजिम सेवा प्रदान गर्न सक्नेछः-

(क) स्वेच्छिक (डिस्क्रिशनरी) लगानी व्यवस्थापन सेवा,

(ख) गैर स्वेच्छिक (नन डिस्क्रिशनरी) लगानी व्यवस्थापन सेवा,

(ग) खरिद तथा विक्रि सम्बन्धी परामर्श सेवा ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिम ग्राहकको तर्फबाट पूर्ण स्वतन्त्रतामा आफ्नो स्वविवेक प्रयोग गरेर लगानी व्यवस्थापन गर्दा लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको लागि आफैले खरिद वा बिक्री आदेश दिई खरिद वा बिक्री गर्न सक्नेछ ।

तर यसरी लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको तर्फबाट आफैले खरिद बिक्री गर्न पाउने सम्बन्धमा ग्राहकबाट अधिकार प्रत्यायोजन गरेको सम्बन्धमा करारमा स्पष्ट रुपमा उल्लेख गरी अधिकार प्राप्त गरेको हुनुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा उल्लेख भएको जुनसुकै प्रकारको सेवा प्रदान गर्ने भएमा पनि लगानी व्यवस्थापकले आफूले प्रदान गर्ने सेवाका सम्बन्धमा ग्राहकसँग गरिने करारमा स्पष्ट रुपमा उल्लेख गरेको हुनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिम परामर्श सेवा मात्र लिन चाहेमा सोही बमोजिमको व्यहोरा स्पष्ट रुपमा उल्लेख गरी करार गर्न तथा सेवा प्रदान गर्न सकिनेछ ।

१२. **प्रतिफलको निश्चितता सम्बन्धमा:** लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकलाई लगानी व्यवस्थापनमा प्रतिफलको निश्चितता (ग्यारेन्टी) प्रदान गर्ने भएमा आफ्नो खुद सम्पत्ति मूल्य (नेटवर्थ) भन्दा बढि दायित्व श्रृजना हुने गरी प्रतिफल निश्चितता गर्न पाइने छैन ।

१३. **लगानी वापतको रकम फिर्ता लिन सक्ने अवस्था:** देहाय बमोजिमको अवस्थाहरुमा ग्राहकले करारको अवधि पुरा हुनु अगाडि नै आफ्नो लगानी वापतको रकम फिर्ता लिन सक्नेछः

(क) अनिवार्य वा स्वेच्छिक रुपमा लगानी व्यवस्थापन सेवाको अन्त भएमा,

(ख) बोर्डबाट प्रदान भएको लगानी व्यवस्थापन अनुमतिपत्र निलम्बन वा खारेज भएमा,

(ग) लगानी व्यवस्थापक दामासाहीको अवस्थामा परेमा वा खारेज भएमा ।

परिच्छेद - ४
लगानी व्यवस्थापकको आचार संहिता

१४. **लगानी व्यवस्थापकको व्यावसायिक आचार संहिताः** लगानी व्यवस्थापकले देहाय बमोजिमको व्यावसायिक आचरण पालना गर्नु पर्नेछः-

(क) उच्च नैतिक चरित्र तथा स्वच्छता कायम गर्ने,

(ख) ग्राहकबाट जुन क्षेत्रमा लगानी गर्ने उद्देश्यबाट रकम प्राप्त गरीएको हो सोही उद्देश्य बमोजिम लगानी गरी बाँकी रहन गएको रकम भए सो समेत यथासम्भव छिटो ग्राहक खातामा जम्मा गरीदिनु पर्ने,

(ग) सदा उच्च दक्ष सेवा, कानुनको पालना, उपयुक्त व्यवहार तथा निष्पक्ष व्यवसायीक निर्णय दिनु पर्ने,

(घ) लगानी व्यवस्थापकले आफ्नो स्वार्थ बाझीने अवस्था श्रृजना हुन नदिई निष्पक्ष व्यवहार गरीने कुरा यकिन गर्न पर्ने,

(ङ) कुनै तथ्य, कानुन तथा पूर्व अभ्यास लुकाउनु तथा अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा गर्न गराउन नहुने,

(च) आफ्नो योग्यता, क्षमता तथा आफूले पुऱ्याएको सेवा तथा उपलब्धिहरुको बढाई चढाई गरी लिखित वा मौखिक विज्ञापन गर्न नहुने,

(छ) व्यवसायको सिलसिलामा आफूलाई प्राप्त ग्राहकको जानकारीहरु कुनै अन्य ग्राहक वा संचार माध्यमलाई उपलब्ध गराउन नहुने,

(ज) आफूले लगानी गरीदिए वापत ग्राहकले कमाएको नाफामा करारमा उल्लेख भए भन्दा बाहेक आफ्नो हकहिस्सा खोज्न नहुने,

(झ) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकलाई लगानीसंग सम्बन्धी सवै जानकारी तथा सल्लाह दिदा वा ग्राहकसंग कारोवार गर्दा आवश्यक सावधानी अपनाई दक्षता, इमान्दारिता र स्वच्छता पुर्वक गर्नु पर्ने,

(ञ) लगानी व्यवस्थापकले सवै ग्राहकलाई समान व्यवहार गर्नु पर्ने,

(ट) प्रत्येक ग्राहकको रकम तथा धितोपत्रको व्यवस्थापन छुट्टाछुट्टै राख्नुपर्ने र अन्य कसैको रकम र धितोपत्र संग मिसाउन नहुने,

(ठ) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको हित विपरित आफ्नो कुनै स्वार्थ राख्न नहुने,

(ड) लगानी व्यवस्थापकले आफ्ना ग्राहकको लागि निजको आवश्यकता तथा व्यवसायीक क्षमता सम्बन्धमा असल सल्लाह दिने प्रयत्न गर्नु पर्ने ,

(ढ) लगानी व्यवस्थापकको प्रत्येक व्यावसायीक कारोवार तत्काल प्रभावी तथा दक्षताका साथ हुने विश्वास दिलाउने प्रयत्न गर्नु पर्ने,

(ण) सदैव उच्चस्तरको सेवा, कानून पालनाको प्रतिबद्धता तथा ग्राहकहरुको हित संरक्षण गर्नु पर्ने ।

१५. **आर्थिक लाभ लिन नहुनेः** लगानी व्यवस्थापक वा लगानी व्यवस्थापकको तर्फबाट सेवा प्रदान गर्ने कुनै पनि व्यक्तीले आफूले प्रदान गरेको लगानी सम्बन्धी सुझाव, सल्लाह वा सेवा वापत

करारमा उल्लेख गरीएको सेवा शुल्क बाहेक प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा कुनै पनि किसिमको आर्थिक लाभ लिनु हुदैन ।

१६. **<u>कारोवार गर्न नहुने</u>:** लगानी व्यवस्थापक तथा लगानी व्यवस्थापक कम्पनीका संचालक, प्रवन्ध निर्देशक, निर्देशक तथा कार्यकारी प्रमुखले आफ्नो तथा आफ्नो एकासगोलको परिवारको नामबाट कारोवारमा संलग्न हुने भएमा बोर्डको पूर्व स्वीकृती लिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ५
लेखा, अभिलेख, जानकारी तथा विवरण प्रवाह सम्बन्धी व्यवस्था

१७. **<u>अभिलेख राख्नु पर्ने</u>:** (१)लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको तर्फबाट गरीएका सम्पूर्ण कारोवारको विवरणहरु छुट्टा छुट्टै र स्पष्ट रुपमा अभिलेख गरी राख्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम राखिएको अभिलेख लगानी व्यवस्थापकले कारोवार भएको कम्तीमा पाँच वर्ष सम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।

(३) लगानी व्यवस्थापकले आफ्नो र ग्राहकको हिसाब छुट्टाछुट्टै रुपमा स्पष्ट देखिने गरी राख्नु पर्नेछ ।

(४) लगानी व्यवस्थापकले राख्ने अभिलेख तथा हिसाब विद्युतीय (इलेक्ट्रोनिक) रुपमा समेत राख्न सकिनेछ ।

(५) लगानी व्यवस्थापकले प्रत्येक आर्थिक बर्षको वासलात, नाफा नोक्सानी हिसाब, लेखापरिक्षण प्रतिवेदन तथा वित्तीय स्थितिको विवरण तयार गरी अद्यावधिक रुपमा राख्नु पर्नेछ ।

(६) लगानी व्यवस्थापकले प्रत्येक लगानी सम्बन्धी कारोबारका सिफारिश तथा निर्णयहरुको छुट्टाछुट्टै विवरण तयार गरी अद्यावधिक रुपमा राख्नु पर्नेछ ।

१८. **<u>वित्तीय विवरण पेश गर्नुपर्ने</u>:** (१) लगानी व्यवस्थापकले प्रत्येक आर्थिक बर्ष समाप्त भएको तीन महिना भित्र उक्त आर्थिक बर्षको वासलात, नाफा नोक्सान हिसाब तथा अन्य तोकिएको विवरणहरु बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) लगानी व्यवस्थापकले अर्ध बार्षिक अवधि समाप्त भएको साठी दिन भित्र सो अवधिको अर्धबार्षिक विवरण पेश गर्नुपर्नेछ ।

१९. **<u>लेखा राख्नु पर्ने</u>:** (१) लगानी व्यवस्थापकले प्रत्येक ग्राहकको हिसाब स्पष्ट देखिने गरी छुट्टाछुट्टै लेखा राख्नु पर्नेछ ।

(२) लगानी व्यवस्थापकले प्रत्येक ग्राहकबाट प्राप्त लगानी रकम, सोको लगानी तथा लगानीफिर्ता र ग्राहकको खातामा जम्मा तथा खर्च हुने सम्पूर्ण कारोबारको उचित रुपमा लेखा राख्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम राखिएको ग्राहकको लेखा सम्बन्धमा ग्राहकले आफैले कुनै लेखा परिक्षक मार्फत लेखा परिक्षण गराउन चाहेमा आवश्यक कागजात तथा विवरण उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) लगानी व्यवस्थापकले राख्ने लेखा विद्युतीय (इलेक्ट्रोनिक) रुपमा समेत राख्न सकिनेछ ।

२०. **<u>ग्राहकलाई जानकारी दिनु पर्ने:</u>** (१) लगानी व्यवस्थापकले कम्तीमा छ महिनाको एक पटक अनिवार्य रुपमा ग्राहकलाई निजको कारोवारको सम्बन्धमा कम्तीमा निम्न विषय सहितको विवरण उपलव्ध गराउनु पर्नेछ :-

(क) लगानी व्यवस्थापनको बनावट,

(ख) धितोपत्रको संख्या तथा विवरण,

(ग) लगानी व्यवस्थापकसंग भएका प्रत्येक धितोपत्रको मूल्य,

(घ) विवरण तयार पार्दासम्मको धितोपत्रको औसत मूल्य तथा मौज्दात,

(ङ) कारोवारको खरिद तथा विक्री मिति समेत देखिने कारोवार विवरण,

(च) उक्त समयमा प्राप्त लाभ जस्तै व्याज, लाभांश, वोनस शेयर, हकप्रद शेयर आदि,

(छ) ग्राहकको लगानी व्यवस्थापनको क्रममा भएको खर्चको विवरण,

(ज) लगानी व्यवस्थापकले लगानीमा देखेका जोखिमहरु आदि ।

(२) ग्राहकले आफ्नो लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धमा कुनै पनि बेलामा जानकारी माग गरेमा लगानी व्यवस्थापकले सो सम्बन्धी जानकारी उपलव्ध गराउनु पर्नेछ ।

तर यसरी मागीएको जानकारी अव्यवहारिक तथा औचित्यहिन भएमा लगानी व्यवस्थापक सो जानकारी गराउन वाध्य हुने छैन ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको विवरणहरु लगानी व्यवस्थापकले आफ्नो वेव साइटमा राख्ने भएमा प्रत्येक ग्राहकले आफ्नो विवरणमात्र हेर्न सक्ने गरी व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(४) लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकलाई लगानी व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित विवरण तथा सूचना मात्र उपलव्ध गराउनु पर्नेछ ।

(५) ग्राहकले करार अन्त गरी खाता वन्द गर्न निवेदन दिएको अवस्थामा लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको नाममा रहेको खाता तथा ग्राहकको नाममा गरीएको कारोवारको विस्तृत विवरण उपलव्ध गराई हिसाव फरफारक गरेर खाता वन्द गरी दिनु पर्नेछ ।

२१. **<u>बोर्डलाई विवरण पेश गर्नु पर्ने:</u>** (१) लगानी व्यवस्थापकले बोर्डले मागेको बेलामा निम्न बमोजिमको विवरण उपलव्ध गराउनु पर्नेछः

(क) लगानी व्यवस्थापकको लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरणहरु,

(ख) लगानी व्यवस्थापकले जुन जुन ग्राहकहरुको लगानी व्यवस्थापन गरेको छ तिनीहरुको नामावली, सम्पर्क ठेगाना तथा लगानी व्यवस्थापन गरेको रकम,

(ग) लगानी व्यवस्थापकको लागि आवश्यक पूँजी पर्याप्त रहेको देखिने विवरण,

(घ) बोर्डले माग गरेका अन्य विवरण ।

(२) अनुमतिपत्र प्राप्त गर्ने क्रममा बोर्डमा पेश भएका विवरणहरुमा कुनै परिवर्तन भएमा सो विवरणहरु बोर्डमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ६
<u>निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी व्यवस्था</u>

२२. **<u>निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्ने:</u>** (१) बोर्डले आवश्यकता अनुसार लगानी व्यवस्थापकको स्थलगत वा गैरस्थलगत निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्नेछ ।

(२) बोर्डबाट गरिने निरीक्षणका क्रममा माग गरेका सूचना तथा विवरण सम्बन्धित लगानी व्यवस्थापकले अविलम्ब उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) बोर्डले स्थलगत रुपमा निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्दा निरीक्षणका तथा सुपरीवेक्षणका लागि खटाईएको कर्मचारीलाई लगानी व्यवस्थापकले आफ्नो कार्यालय तथा सूचना, कागजात तथा विवरणमा पहुँच दिनु पर्नेछ ।

(४) बोर्डले स्थलगत रुपमा निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण गर्दा निरीक्षणका लागि खटाईएको कर्मचारीले लगानी व्यवस्थापकको कार्यालयमा तत्कालै कुनै सुधार गर्नुपर्ने देखेमा त्यस्तो सुधार गर्न निर्देशन दिन बोर्डमा सिफारिश गर्न सक्नेछ ।

२३. **प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेः** दफा बमोजिम निरिक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्ने अधिकारीले त्यसरी निरिक्षण वा सुपरिवेक्षणको कार्य सम्पन्न गरेको मितिले सामान्यतया पन्ध्र दिन भित्र प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-७
विविध

२४. **गैर आवासिय नेपालीलाई ग्राहक सुविधा प्रदान गर्न सक्नेः** (१)लगानी व्यवस्थापकले प्रचलित कानुनको अधिनमा रही नेपाल बाहिर रहेका गैर आवासिय नेपाली (एन.आर.एन) लाई पनि करार गरी तथा ग्राहक बनाई सेवा प्रदान गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गैर आवासिय नेपालीलाई सेवा प्रदान गर्दा पूर्ण स्वतन्त्रतामा आफ्नो स्वविवेक प्रयोग गरेर लगानी व्यवस्थापन गरी लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको लागि आफैले खरिद वा बिक्री आदेश दिई खरिद वा बिक्री गर्न सक्नेछ ।

तर यसरी लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकको तर्फबाट आफैले खरिद बिक्री गर्न पाउने सम्बन्धमा ग्राहकबाट अधिकार प्रत्यायोजन गरेको सम्बन्धमा करारमा स्पष्ट रुपमा उल्लेख गरी अधिकार प्राप्त गरेको हुनुपर्नेछ ।

२५. **ग्राहकको गुनासो सुन्ने तथा समाधान गर्नेः** (१) आफूले गरेको लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धमा ग्राहकहरुबाट कुनै पनि किसिमका गुनासा प्राप्त भएमा यथाशिघ्र समाधान हुने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त गुनासा तथा समाधानको स्थिति सम्बन्धमा बोर्डलाई अर्धबार्षिक रुपमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

२६. **नियम पालना अधिकृत तोक्नु पर्नेः (१)** लगानी व्यवस्थापकले लगानी व्यवस्थापन कार्य शुरु गर्नु अघि एक नियम पालना अधिकृत तोक्नु पर्नेछ । यो निर्देशिका लागु हुँदाका बखत संचालनमा रहेको लगानी व्यवस्थापकले यो निर्देशिका लागु भएको तीन महिना भित्र नियम पालना अधिकृत तोकी सोको जानकारी बोर्डलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धमा कुनै प्रकारको नियम पालना नभएमा उपदफा (१) बमोजिम नियुक्त नियम पालना अधिकृतले सम्बन्धित संचालक समिति तथा बोर्डमा समेत जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

२७. **निर्देशिकाको व्याख्याः** यो निर्देशिकामा लेखिएका कुराहरु कार्यान्वयन गर्ने सीलसीलामा कुनै कठिनाई पर्न आएमा वा निर्देशिकाको कुनै व्यवस्था अस्पष्ट भएमा वा दुविधा जनक देखिएकोमा बोर्डले सो को व्याख्या गरी बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।

अनुसूचि - १
(दफा ३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

निवेदक व्यक्ति भएमा ग्राहक खाता खोल्नको लागि दिने निवेदनमा खुलाउनु पर्ने न्यूनतम विवरण

हालसालै खिचिएको फोटो

१. पूरा नामथरः देवनागरीमाः ....अंग्रेजीमाः...........................
जन्म मिति...................... जन्म स्थानः ....
नागरिकताः...................... नागरिकता नम्बरः ....
नागरिकता जारी भएको मिति र जिल्लाः ....
राहदानी नं.: ....राहदानी जारी स्थान र मितिः ....

२. स्थायी ठेगानाः ....अंचल...............जिल्ला .... गा. वि.स./न.पा./म. न. पा.
टोल...............वडा नं........ब्लक नं......... फोन नंः.......... फ्याक्सः...........इमेल ....

३. हालको ठेगानाः ....अंचल..............जिल्ला .... गा. वि.स./न.पा./म.पा.
टोल...............वडा नं........ब्लक नं......... फोन नंः......... फ्याक्सः...........इमेल............

४. बाबुको नामः

५. बाजेको नामः

६. पति वा पत्निको नामः

७. शैक्षिक योग्यताः

८. पेशा : (कुनै कार्यालयमा कार्यरत भए कार्यालयको नाम, ठेगाना र पद अनिवार्य रुपमा खुलाउनु पर्ने)

९. स्थायी लेखा नम्बर (PAN):

१०. कारोबार गर्ने बैंकको नाम, ठेगाना तथा खाता नम्बरः (खाताको प्रकार खुलाउनु पर्ने)
लगानी व्यवस्थापकले यस दफामा उल्लेख भएको वैंकसँग आफ्नो ग्राहकको सम्बन्धमा जानकारी माग्न सक्नेछ ।

११. लगानी व्यवस्थापनका लगाइने रकमको श्रोत सम्बन्धी विवरणः

....
निवेदकको दस्तखत

<u>संलग्न गर्नुपर्ने कागजातः</u>

१. नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
२. स्थायी लेखा नम्बर (PAN) दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
३. राहदानीको प्रतिलिपि ।

अनुसूचि - २

(दफा ३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

निवेदक संस्था भएमा ग्राहक खाता खोल्नको लागि दिने निवेदनमा खुलाउनु पर्ने न्यूनतम विवरण

१. संस्थाको नामः

संस्थाको प्रकृती

दर्ता प्रमाणपत्र नं.

दर्ता मिति, स्थान तथा दर्ता भएको निकायः

सम्पूर्ण संचालकहरुको नाम र ठेगानाः

संचालकहरुको बाबु तथा बाजेको नामः

कार्यकारी प्रमुखको नाम र ठेगानाः

कार्यकारी प्रमुखको बाबु तथा बाजेको नामः

२. स्थायी लेखा (प्यान) नम्बर :

३. ठेगाना (संस्थाको रजिष्टर्ड ठेगाना)

.... अंचल .... जिल्ला .... (गा.वि.स/नपा/मनपा/उमनपा)

.... टोल .... वडा नं. .... ब्लक नं...........

फोन नं. ....पोष्ट वक्स नं.: .... फ्याक्सः................इमेल.................

४. कारोबार गर्ने बैंकको नाम, ठेगाना तथा खाता नम्बरः (खाताको प्रकार खुलाउनु पर्ने)

लगानी व्यवस्थापकले यस दफामा उल्लेख भएको वैंकसँग आफ्नो ग्राहकको सम्बन्धमा जानकारी माग्न सक्नेछ ।

५. लगानी व्यवस्थापनमा लगाइने रकमको आय श्रोत सम्बन्धी विवरणः

आधिकारी व्यक्तिको दस्तखत............................

आधिकारी व्यक्तिको नाम...............................

निवेदकले संलग्न गनुपर्ने कागजातः-

(१) कम्पनी दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

(२) प्रवन्धपत्र तथा नियमावली, विधान वा सम्बन्धित कागजातको प्रतिलिपि

(३) लगानी व्यवस्थापकसँग खाता खोल्ने सम्बन्धमा संचालक समितिले गरेको निर्णयको प्रतिलिपि

(४) हस्ताक्षर गर्न अख्तियारी प्रदान गरेको व्यक्तिको नाम तथा नागरीकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

(५) स्थायी लेखा नम्बर (प्यान) दर्ता प्रमाणपत्र को प्रतिलिपि

अनुसूचि - ३

(दफा ३ को उपदफा (२) तथा दफा ५ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

ग्राहकसँगको करारमा खुलाउनु पर्ने न्यूनतम कुराहरु

१. लगानी व्यवस्थापन गरिने रकम र लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकलाई कस्तो प्रकारको लगानी व्यवस्थापन सेवा प्रदान गर्ने हो सो सम्बन्धमा

२. ग्राहकको तर्फबाट गरिएको लगानीबाट प्राप्त धितोपत्र तथा बजारका अन्य उपकरणहरुलाई सुरक्षित साथ राख्नको लागि गरिने व्यवस्था सम्बन्धमा

३. लगानी व्यवस्थापक र ग्राहक वीच गरिएको करारको अवधि तथा रकम सम्बन्धमा

४. लगानी गर्न सकिने क्षेत्र तथा सीमा सम्बन्धमा

५. लगानी व्यवस्थापकले लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धी सेवा प्रदान गरे वापत ग्राहकले बुझाउनु पर्ने सेवा शुल्क सम्बन्धमा

६. लगानी व्यवस्थापकको कुनै लगानीमा स्वार्थ बाझिएको भए सो सम्बन्धमा पहिले नै खुलाउनु पर्ने सम्बन्धमा

७. ग्राहकको लगानीबाट गरिएको कारोवारको गोप्यता कायम राख्ने सम्बन्धमा

८. लगानी व्यवस्थापनमा आइपर्न सक्ने सम्पूर्ण जाखिमको पूर्ण जिम्मेवार ग्राहक आफै हुने, लगानी व्यवस्थापक तथा लगानी व्यवस्थापकका कुनै पनि कर्मचारी लगानी व्यवस्थापनको क्रममा हुन सक्ने हानी नोक्सानीको भागिदार नहुने र लगानी व्यवस्थापनको क्रममा आइपर्ने खर्चहरु जस्तै कर, ग्राहकको प्रतिनिधि भई कामगर्दा बुझाउनु पर्ने सेवा शुल्क आदि जस्ता खर्चहरु सवै ग्राहकले नै व्यहोर्नु पर्ने सम्बन्धमा

९. लगानी व्यवस्थापकले ग्राहकलाई प्रवाह गर्ने विवरण तथा जानकारी सम्बन्धमा

१०. लगानीमा हुन सक्ने जोखिम सम्बन्धमा

११. ग्राहकको नाममा खरिद गरिएको शेयरहरुमा प्राप्त हुन सक्ने हकप्रद शेयर तथा वोनस शेयर सम्बन्धमा

१२. ग्राहकको नामबाट धितोपत्रमा गरिने लगानीको प्रतिफल सम्बन्धमा लगानी व्यवस्थापकको वारेन्टी नरहने सम्बन्धमा,

१३. ग्राहकको लगानी सिमा भन्दा बढी हुने गरी दायित्व नरहने सम्बन्धमा,

१४. लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धमा लगानी व्यवस्थापकको दायित्वहरु सम्बन्धमा

१५. लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धमा उठेका विवाद तथा गुनासाहरुको समाधान सम्बन्धमा

१६. करारमा लागु हुने कानुन सम्बन्धमा

१७. करारको व्याख्या सम्बन्धमा

१८. करारका अन्य शर्तहरु सम्बन्धमा

१९. सम्पत्ती शुद्धिकरण सम्बन्धमा ऐन नियम परिपालना गर्ने सम्बन्धी उद्घोषण सम्बन्धमा

२०. ग्राहकले लगानी गर्न इच्छा गरेका बिशेष वा सीमित कम्पनी भएमा त्यस्तो कम्पनीको नाम,

२१. करारको समयावधी र अगाडी नै करार अन्त गर्ने भए सो को शर्तहरु,

२२. लगानी व्यवस्थापन गरिने क्षेत्र, लगानी सीमा तथा लगानी सम्बन्धी निर्णयहरुलाई निर्धारण गर्ने आधारहरु,

२३. लगानी व्यवस्थापन गर्दा लगानी व्यवस्थापकले सम्पूर्ण कुरा आफू खुशी गर्न पाउने हो वा अन्यथा हो सो कुराहरु,

२४. ग्राहकले करारमा उल्लेख भएको समयावधि अगाडि नै रकम फिर्ता लिन सक्ने भए सो व्यहोरा,

२५. ग्राहकको बैंक खाता संचालन सम्बन्धी बिशेष प्रकृया भए सो सम्बन्धी विवरण,

२६. लगानी व्यवस्थापन सम्बन्धी गुनासो वा विवाद समाधान सम्बन्धमा मध्यस्थताको व्यवस्था गर्ने भए सो सम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धमा,